

ν εποχή μεγάλων ιδεῶν καὶ αἰσθημάτων, καθ' ἣν ἐκυρο-
ρεῖτο ἡ μεγάλη τῆς Γαλλίας ἐπανάσταση, ἡ διαχύσασα
εἰς τὸν κόσμον τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀδελ-
φότητας, ἡ συντρίψασα τοὺς τυράννους τῆς γῆς ὑπὸ τὸ
φοβερὸν αὐτῆς καὶ καθημαγμένον ἄρμα, ὅτε οἱ ἀρματω-
λοὶ ἐλίκνιζον εἰς τῆς Ἑλλάδος τὰ βουνά τὴν παλιγγενε-
σίαν αὐτῆς, τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1788, εἰς τὸ τότε ἄσημον,
ὑστερον δὲ τρισέβδοξον καὶ ἱστορικὸν Μεσολόγγιον, ἐγεν-

νήθη παιδίον, ὅπερ ἔμελλε νὰ δοῦξάσῃ μίαν ἡμέραν τὴν πατρίδα του
καὶ νὰ πληρώσῃ τὴν ἱστορίαν τῆς δι' ἐξόχου λάμπειως.

Ἦτον ὁ Σ π υ ρ ῖ ὶ ὶ ὶ Τ ρ ι κ ο ῦ π η ς, υἱὸς πρωτότοκος περι-
φανοῦς τοῦ Μεσολογγίου οἰκογενείας. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἰ ὶ ὶ ὶ ν η ς
Τ ρ ι κ ο ῦ π η ς. ἦν εἰς τῶν ἐξοχωτέρων πρεσβῶν τῆς πατρίδος του,
μουσοτραφῆς, μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, πρόεδρος τῶν δημογερόν-
των ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ μετ' αὐτὴν γερουσιαστῆς τῆς Δυτι-
κῆς Ἑλλάδος, καὶ μέλος τοῦ πολιτικοῦ τμήματος τοῦ συμβουλίου
τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ ὡς ἐγράψαν τὰ
Ἑλληνικὰ Χρονικὰ, ἀγγέλλοντα τὸν θάνατόν του κατὰ τὸ
ἔτος 1824: «Πατὴρ λαμπρᾶς οἰκογενείας, ἐνθερμος πατριώτης, ἀ-
φιερωμένος ὅλως εἰς τὰ κοινὰ πράγματα τῆς πατρίδος, ἀσκὸς εἰς
τοὺς κόπους του, ἀγαπῶν πάντοτε τὰ καλὰ καὶ τιμῶμενος παρὰ
πάντων.»

X

Τοιούτου ἐξόχου πατρός υἱός ὁ Σπυρίδων Τρικούπης, ἔμελλε νὰ διαδραματίτῃ περιφανέστατον πρόσωπον ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐθνικῇ ἱστορίᾳ.

Ἀνετράφη ὑπὸ τὰς μεγάλας ἐμπνεύσεις καὶ ἀρετὰς τοῦ μεγάλου πατρός του.

Ὁ φιλόμουσος πατὴρ νηπιόθεν παρέδωκε τὸν υἱὸν εἰς τὴν λατρείαν τῶν Μουσῶν. Εἰς τὸν διαπρεπεστέρον τότε λογίον, ὁ Παναγιώτης Παλαμᾶς, ὅστις ἦτο καὶ τοῦ πατρός του ὁ διδάσκαλος, ἐδίδαξε τὸν παῖδα τὰ πρῶτα γράμματα.

Ἐκτοτε διέλαμπεν ὁ μέγας νοῦς τοῦ Σπυρίδωνος καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἀντικείμενον ἐξόχου τιμῆς καὶ θαυμασμοῦ παρὰ τοῖς συμπολίταις καὶ συναμύλιζεν αὐτοῦ. Παιδίον ἔτι ἡγάπα ἐμμανῶς τὴν ῥητορικὴν καὶ πολλάκις ἐνεραυρίζετο καὶ ἐξεργῶναι λόγους δημοσίᾳ, ῥήτωρ αὐτοσχέδιος καὶ εὐγλωττος. Τὰ μικρὰ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ῥητορικὰ δοκιμια, προοιώνιζον τὸν κατόπιν ἐξοχὸν καὶ μεγαλόνονον τοῦ Ἔθνους ῥήτορα, ὃν εθαύμασταν δύο περίπου παραδραμοῦσαγενεαί.

Τόση δὲ ἦτο ἡ φιλομουσία αὐτοῦ καὶ ὁ πρὸς τὰ γράμματα ὀργανισμός, ὥστε νεώτατος ἔτι ἐξέμαθεν ἐν Μεσολογγίῳ καὶ ἐν Πάτραις ἄριστα τὴν Ἑλληνικὴν, Ἰταλικὴν, Γαλλικὴν καὶ Ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

Ἀπὸ τῶν νεαρῶν του χρόνων ἀνέπτυσσεν ἤδη ὁ Σπυρίδων Τρικοῦπης καὶ πολιτικὸν νοῦν.

Σπουδάζων ἐν Πάτραις ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ προξενείου καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του. Ἐκεῖ ἔλαβε τὸ βᾶπτισμα τοῦ δημοσίου βίου καὶ τῆς ἐξόχως Ἀγγλικῆς αὐτοῦ πολιτικῆς ἀνατροφῆς. Ἐγνωρίσθη βαθμηδὸν μετὰ πολλῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν ξένων καὶ ἀνέπτυξε πολυτίμους σχέσεις μετὰ τῶν προκρίτων τῆς Πελοποννήσου.

Ἡ λαμπρὰ σπουδὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἰδίως Ἱστορίας καὶ τῶν γραμμάτων, ἡ νέα αὐτοῦ πολιτικὴ ζωὴ, ἡ κατάστασις τῆς πατρίδος τότε, ὁ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν θερμὸς καὶ ἀκάθεκτος ἔρωσ του, ἡ ἐμπνευσμένη αὐτοῦ φαντασία, ἀνερέβησαν ἐν αὐτῷ ποιητικὸν λαμπρὸν πῦρ καὶ πλήρως ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ, κρούων τὴν φιλοπάτριδα λύραν του, συνέθεσε θούρειον ἄστρον, φλογερὸν καὶ ἐνθουσιώδες, τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο

«Ὁ καιρὸς, ἀδελφοί, τῆς ἐλευθερίας φθάνει!»

ὅπερ ἠλέκτριζε τότε καὶ ἐνεθουσίαζε τὸν Ἑλληνικὸν λαόν.

Τὰς ἀρετὰς τοῦ νεαροῦ Σπυρίδωνος Τρικοῦπης, θαυμασίως διέγνωσε καὶ ἐξετίμησεν ὁ λόρδος Γκίλφορντ, γνωρίσας αὐτὸν ἐν Μεσολογγίῳ καὶ τιμῆσας αὐτὸν διὰ τῆς ὑψηλῆς εὐνοίας καὶ φι-

λίας του. Προσκήλησε τοῦ περιωνύμου ἐκείνου ἀνδρὸς ὁ Σπυρίδων Τρικοῦπης μετέβη εἰς Ῥώμην καὶ ἐσπούδασεν εἰς διάφορα Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης τὴν φιλολογίαν καὶ φιλοσοφίαν. Ἐνῶ δὲ ἐν αὐταῖς ἐκρατύνετο, ἀπέκτησε διὰ τοῦ Γκίλφορντ ὑψηλὰς γνώσεως παρὰ τῇ Ἀγγλικῇ ἀριστοκρατίᾳ καὶ πολλοὺς ἐπιστήμους ἀνδρας τῆς Ἀγγλίας, ἐν οἷς καὶ τὸν ἀείμνηστον φιλέλληνα Γεώργιον Κάνιγκ, φίλους ἀπέκτησεν. Οὕτω δὲ ἐτελειοποιεῖτο συνάμα ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τῇ πολιτικῇ, ἧτις βραδύτερον ἀνεβίβασεν αὐτὸν εἰς κολοφῶνα περιωπῆς καὶ δόξης.

Ἄλλ' ἀνέτειλε διὰ τὴν πατρίδα, ὁ ἀστὴρ τῆς ἀπολυτρώσεως αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας καὶ τῆς Ἑλλάδος τὰ ὄρη καὶ αἱ φάραγγες ἀντήχουν τοὺς ἱερὸς τῆς ἐλευθερίας παιᾶνας καὶ τὰ ἀθάνατα καρουφύλλια ἐβροντοφώνουν ἀπὸ τοῦ Ταϊνάρου μέχρι τοῦ Ἰστρου. Πνεῦμα ἐλευθερίας ἀνήγειρε τοὺς τέως δούλους ἀπὸ τοῦ τετρακαιωνίου λιθάργου καὶ ἐπιπτον οἱ ἥρωες καὶ οἱ μάρτυρες τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Πίστεως, ἵνα ἐκ τοῦ ἀγίου αὐτῶν αἵματος ἀναγεννηθῇ ἡ Ἑλλάς.

Ἡ Εὐρώπη ὅλη συνεκινεῖτο εἰς τὸ μεγαλοπρεπές, δρᾶμα τοῦ Ἀγῶνός μας καὶ οἱ εὐγενεῖς φίλοι τῆς ἀνθρωπότητος τυλόγουν τὴν κυανόλευκον σημαίαν τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων.

Ὁ πλήρης πυρὸς, ζωῆς καὶ φιλοπατρίας Σπυρίδων Τρικοῦπης, ἐνεπνεύσθη τότε ὑψηλὸν καὶ ἐνθουσιῶδες ποίημα, ὁ Δῆμιος, ἐκδοθὲν ἐν Παρισίοις καὶ μεγάλως συγκινήσαν τὰς καρδίας τῶν φιλελλήνων. Πόση φιλοπατρία διαλάμπει εἰς τοὺς φλογεροὺς καὶ ὑψηλοὺς τούτους στίχους του.

«Κλερτόπουλα ! ποῦ ζώνεσθε τ' ἀδούλωτο κοντάρι !

Πόσον γλυκὸς ὁ θάνατος, ὅποιον γεννᾷ τὸ βόλι !

Τὸν θάνατον στὸν πόλεμον τιμῇ τὸν ἔχουν ὄλοι.

Γίνονται τῶν ἀγῶνων του σάλπιγγες ἢ πληγαῖς του,

Στολίζουσι τὰ πολεμικὰ χεῖρ' ἢ παλληκαριάς του·

Προσκυνητάρια γίνονται οἱ λόγοι του κ' οἱ τράφοι·

Στὸ αἶμα τὸ μανδύλι του τὸ παλληκάρι βάζει !»

Καὶ ἐν ᾧ ὁ μέγας φιλέλληνας Γκίλφορντ τὸν προώριζεν, ὡς διευθυντὴν τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, κατίσχυσεν ὁ πρὸς τὴν πατρίδα θείος ἔρως καὶ κατῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα.

Ὁ Σπυρίδων Τρικοῦπης δὲν ἦτο ἄνθρωπος τῶν ὅπλων, διὸ καὶ ὑπερέττησε τὸν ἱερὸν Ἀγῶνα διὰ τῆς μεγαλονοίας του, ἧς εἶχεν ἐπίσης ἀνάγκην ἡ Πατρίς.

Συνετέλεσεν εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς ἐν ἔτει 1822 ἐκστρατείας ὑπὸ τὸν Μαυροκορδάτον, ὃν καὶ παρεκολούθησε. Διέτρεξε δὲ πολλὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἑπτανήσου, ἐμπνέων πανταχοῦ ἐθνουσιασμὸν ἢ θάρρος, ὡς ἄγγελος ἀπολυτρώσεως. Ὑπῆρξεν ὁ Τυρταῖος τοῦ Ἀγώνος διὰ τῆς ῥητορείας του καὶ ὁ Νέστωρ διὰ τῆς ἐξόχου αὐτοῦ συνέσεως καὶ ἐμβριθείας. Δὲν παρήλθε μέγα συμβάν χωρὶς νὰ τὸ ὑμνήσῃ διὰ τῆς φλογερᾶς του εὐγλωττίας, διαχύνων πανταχοῦ ζῶην, ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην καὶ ἄκραν ἀρρώστωσιν εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος. Ἐξεφώνησε τὸν ἐπικήδειον τοῦ μεγάλου φιλέλληνος καὶ ποιητοῦ τοῦ φιλότατου αὐτοῦ Βύρωνος, ὑμνήσῃ τὴν ἔνδοξον ναυμαχίαν τοῦ Καφηρέως καὶ τὴν νίκην τῆς Ἀραχῳβῆς, λαμπρὸν εὐγλωττίας στέφανον ἐπλεξεν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Καρῳτκάκη καὶ τοῦ Ἀστιγγοῦ. Ἡ ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου καὶ ἡ ἀνάκτησις τοῦ Μεσολογγίου τῷ ἐνέπνευσαν περιηρήμους πανηγυρικοῦς. Πολύτιμον θησαυρὸν εὐγλωττίας καὶ πατριωτισμοῦ ἀποτελοῦν ἐνὶ λόγῳ οἱ ῥητορικοὶ τοῦ Σ π υ ρ ῖ δ ω ν ο ς Τ ρ ι κ ο ῦ π η λόγοι.

Κατὰ τὸ 1824 ἐξελέχθη βουλευτὴς τῆς πατρίδος του καὶ διέπρεψεν ἐπὶ ἐξόχοις πολιτικαῖς ἀρεταῖς εἰς τὴν ἐν Αἰτωλικῷ γενικὴν συνέλευσιν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ ἀντεπροσώπευσεν ἔκτοτε, ὡς βουλευτὴς καὶ πληρεξούσιος τὸ Μεσολόγγιον εἰς τὰς Ἐθνικὰς Βουλὰς καὶ Συνελεύσεις ἐν αἷς ἀνεδείχθη ἐπιφανὴς πολιτικὸς ῥήτωρ καὶ μεγάλως ἐπέδρασεν εἰς τὴν τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας διεύθυνσιν. Ὅσακις κρίσιμος πολιτικὴ περίστασις ἀνεφάνετο, ὁ Σ π υ ρ Τ ρ ι κ ο ῦ π η ς ἦν ἐκ τῶν πρώτων ἀνδρῶν εἰς τὰ φῶτα, τὴν πείραν καὶ τὸν πατριωτισμὸν τῶν ὁποίων προσέφευγε τὸ νεαρὸν Ἔθνος καὶ εἰς πάσας σχεδὸν τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις αὐτὸς πάλιν ἦτον ὁ ἀπαραίτητος μοχλὸς πρὸς διεξαγωγὴν πάσης δυσχερείας ἐθνικῆς. Ὑπῆρξε δὲ μέλος ἐπίσημον καὶ τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1826 συστηθείσης δικτατορικῆς κυβερνήσεως πρὸς διοίκησιν τοῦ τότε ἀνωμάλου Ἔθνους, ἦτις καίπερ ἀπορροῖα χρημάτων καὶ ἄλλων μέσων προπαρεσκεύασε τὴν ἐν Ἀθήναις ἐκστρατείαν τοῦ Καρῳτκάκη καὶ ἐδόξασε τὴν χώραν.

×

Ὁ κατόπιν πολιτικὸς βίος τῆς Ἑλλάδος ἠνέωξε περιφανεστέρως δόξης σελίδας εἰς τὸν Σ π υ ρ ῖ δ ω ν α Τ ρ ι κ ο ῦ π η ν.

Γνωστὴ πασίγνωστος πλέον ἦτον ἡ ἀξία καὶ δόξα τοῦ μεγάλου ἀνδρός, ἅπαν τὸ ἔθνος πληροῦσα. Ὁ Κυβερνήτης Καποδίστριας μεταξὺ πάντων τῶν Ἑλλήνων αὐτὸν μόνον εὔρε τὸν ἐπιφανέτατον καὶ ἰκανώτατον, ἵνα διορίσῃ πρῶτον πρῶθυπουργὸν αὐτοῦ καὶ ὕστερον πρῶτον ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν πρὸ-

ανάπτυξιν τῶν μετὰ τῶν ἄλλων ἔθνῶν φιλικῶν πολιτικῶν σχέσεων τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος.

Καὶ μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Καποδιστριαίου ὁ Σπυρ. Τρικούπης ἐκυβέρνησε τὴν χώραν, ὡς ὑπουργὸς καὶ αὐτὸς διήθουσε τελεσφόρως τὰς περὶ ἐκλογῆς τοῦ Βασιλέως ᾠθωνος διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν τριῶν προστατῶν δυνάμεων καὶ τῆς Βαυαρίας.

Ὁ Σπυρ. Τρικούπης ὑπῆρξε ὁ πρῶτος πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τῆς βασιλείας τοῦ ᾠθωνος. Τόσον ἦτο πολυτίμος καὶ ἀπαραιτήτος ὁ ἐπιφανὴς ἀνὴρ εἰς τὰ ὑπατά ἀξιώματα τῆς χώρας.

Ἄλλ' ἦτον ἀνὴρ πολιτικὸς καὶ Ἀγγλικῶν χαρακτῆρος. Φύσει φιλελεύθερος καὶ συνταγματικῶν ἀρχῶν, δημόσιος ἀνὴρ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συμβιβασθῇ διαρκῶς πρὸς τὴν ἀπολιτόφρονα Βαυαροκρατίαν. Διὸ καὶ ὑποπεσὼν εἰς τὴν δυσμένειαν αὐτῆς ἀπεστάλη πρέσβυς εἰς Λονδίνον καὶ ἐστερήθη ἡ χώρα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ νοῦς καὶ πείρας μέχρι τοῦ 1843 ὅτε ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας.

Εἰς τῶν πρωτίστων ἐργατῶν τοῦ Συνταγματικοῦ ἡμῶν πολιτεύματος ἀνεδείχθη ὁ Σπυρίδων Τρικούπης, πολλὰ μὲν καὶ πρότερον ἐργασθεὶς, μεγάλως δὲ συντελέσας ἐν τῇ συνελεύσει τοῦ 1844 πρὸς μόρφωσιν αὐτοῦ διὰ τῆς ἐκτάκτου βουλευτικῆς αὐτοῦ δεινότητος, τῶν μεγάλων αὐτοῦ γνώσεων, συνέσεως καὶ πείρας καὶ τοῦ ὄγκου τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ἐπιρροῆς.

Μετὰ τὴν ψήφισιν τοῦ συντάγματος διορίσθη ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, γερουσιαστῆς καὶ ἀντιπρόεδρος τῆς Γερουσίας.

Εἰς πάσας τὰς μεγάλας περιστάσεις καὶ μετὰ τὸ 1848 καὶ κατὰ τὰ Παρισιὰ ὁ βασιλεὺς ᾠθων μεγάλως ἐξετίμησε τὴν μεγάλην προσωπικὴν καὶ πολιτικὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὰς ἰδέας αὐτοῦ μεγάλως ἐξετίμα.

Μετὰ δὲ τὸ 1850, ὅτε συνεστήθησαν καὶ αὖθις αἱ πρεσβεΐαι, ὁ Σπυρ. Τρικούπης διορίσθη πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος ἐν Λονδίνω, ἔνθα διετέλεσεν, ὡς τοιοῦτος, μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1861. Κατὰ τὸ πολυχρόνιον τοῦτο διάστημα πολυτίμως παρέσχεν εἰς τὸ ἔθνος ὑπηρεσίας, καὶ διὰ τὴν ἀρσιν τῆς ξενικῆς κατοχῆς καὶ δι' αὐτὴν τὴν μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος ἔνωσιν τῆς Ἑπτανήσου ἐξῆλθε ἐργασθεὶς. Μία δὲ τῶν πολυτιμωτέρων αὐτοῦ ἐργασιῶν ἦν καὶ ἡ συγγραφή Ἰστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἑπαναστάσεως, ἔργον περισπούδαστον, ἐξῆλον κατατῆχόν θένον εἰς τὴν νεωτέραν φιλολογίαν καὶ ἐξυμνήσαν εὐγλώττως τὸν ἱερόν Ἀγῶνα μας.

Μετὰ δὲ τὸ 1861 ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα, προεβλετο τὴν γαλήνην τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, ἐπὶ τόσα μακρὰ ἔτη ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἐργασθεὶς. Κατὰ τοὺς πολιτικοὺς σάλους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπέ-

κρουσε τὴν προσενηθείσαν αὐτῷ πρωθυπουργίαν, συνεβούλευε δὲ πάντοτε τὸν Ὀθωνα νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸ ἔθνος πολιτικὰς ἐλευθερίας καὶ καθαρῶς κοινοβουλευτικὸν σύστημα πρὸς ἀποσόβησιν τῆς ἀπειλουμένης πολιτικῆς καταπίεσιδος. Ἄν αἱ γνώμαι τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ καὶ πατριώτου εἰσηκούοντο, βεβαίως ἄλλη θὰ ἦτο σήμερον ἡ πολιτικὴ τοῦ τόπου κατάστασις.

Ἄμα τῇ μεταπολιτεύσει τοῦ 1862 ἔλαβεν ἔξοχον μέρος εἰς τὴν Β' ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆν Συνέλευσιν. Μετὰ δὲ τὰς ὑπὲρ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἀλφρέδου, ὡς βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, ἐργασίας του, ἃς ἐθεώρει ὡς τὸ πατριωτικώτερον ἔργον διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος, ἀπεσύρθη εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον καὶ ἐζήτησεν οὕτω μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1873, ὅτε ἐξέλιπεν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, μετὰ πενήτηκοντα ἐτῶν πολιτικὸν βίον, τὸ 85ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἄγων.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ἐν οικιαγραφίᾳ ὁ μέγας πολιτικὸς ἀνὴρ, ὁ ὑπερηθέσας εὐκλεῆς τὴν Πατρίδα ἐπὶ δύο σχεδὸν γενεὰς πατριωτικῶν τατα καὶ τὰ ὑπάτα τῆς πολιτείας ἀξιώματα κατασχών.

Ὁ Σπυρίδων Τρικούπης ἦτον ἔκτακτος φύσις, ἀστὴρ τηλαυγῆς εἰς τὸν πολιτικὸν οὐρανὸν τῆς Πατρίδος. Νοῦς στερεὸς, χαρακτήρ βράχος, καρδία εὐγενῆς καὶ πλήρης μεγάλων ὀνείρων καὶ ἰδεῶν, πνεῦμα φιλόμουσον καὶ ἐμπνευσμένον, ἀνατροπῆ καὶ πολιτικῆς μόρφωσις Ἀγγλική, ἀνὴρ πλήρης φιλελευθέρων καὶ ὑψηλῶν φρονημάτων, πατριώτης ἔξοχος, ῥήτωρ διάσημος, ἱστορικὸς ἐπιφανής, πολιτευτὴς μεγαλόνοος μέγας ἀνὴρ, τοῦ ὁποίου τὸ ὄν μα κοσμεῖ πάνταν ἐπίσημον σελίδα τοῦ πολιτικοῦ βίου καὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος, ἰδοὺ ὁ Σπυρίδων Τρικούπης.

Θέλετε νὰ τὸν γνωρίσητε καλλίτερον; Ἴδου κατὰ τὴν μαρτυρίαν ἐπισήμου ἀνδρὸς τινὰ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δογμάτων ἐκφραστικώτατα τῶν ἐξόχων αὐτοῦ ἀρετῶν.

— Ἡ ἰερότης τῆς ὑποθέσεως, ἔλεγεν, ἡ εἰλικρίνεια τῆς συνειδήσεως, τὸ ἄδολον τῆς ἐκφράσεως, ἰδοὺ τ' ἀποκαχιστῶντα τὸν μέγαν ῥήτορα.

— Ἡ ὑπηρεσία πρὸς τὴν Πατρίδα ἐπιβάλλει καθήκοντα καὶ οὐχὶ δικαιώματα.

— Ἡ ἐξουσία δίδεται χάριν τῆς ὑπηρεσίας τῆς Πατρίδος καὶ οὐχὶ χάριν τῆς ὠφελείας τοῦ ἀτόμου.

Καὶ ἐφαίνετο ἀνέως Βροῦτος, κρατῶν τὸν πέλεκυν τῆς ἠθικῆς, ἵνα τὸν καταφέρῃ ἀμειλίκτως κατὰ τοῦ παραβάτου τοῦ ἠθικοῦ καθήκοντος.»

"Ενθερμος τῶν γραμμάτων ἐραστής, ἀνεδείχθη ἔξοχος φιλόλογος, ἱστορικός καὶ ῥήτωρ. Ἄγνός πατριώτης, ἀνεδείχθη μέγας τοῦ Ἔθνους πολιτικός καὶ δημόσιος ἀνὴρ ἐπιφανέστατος.

Τόση δὲ ἦτον ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ ἀξία ὥστε τὸν ἐτίμησαν διὰ τῆς φιλίας των ὁ Γκιλφορδ, ὁ Βύρων, ὁ Κάνιγγ, ὁ Πάλμερστον, πολλοὶ ἄλλοι μεγάλοι ἄνδρες τῆς Εὐρώπης, καὶ ὅλοι τῆς Ἑλλάδος οἱ ἐπιφανέστατοι, ὁ Κυβερνήτης, ὁ Ὄθων καὶ ὁ Γεώργιος.

Καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μέγα καὶ λαμπρὸν πληροῖ ὅλην τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τοῦ ἀναγεννηθέντος Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Ἡ δὲ μνήμη αὐτοῦ ζῆ καὶ θά ζήσῃ αἰώνια, τετιμημένη καὶ ἔνδοξος εἰς τὸ Πάνθεον τῆς ἀθανασίας.

Ὁ Σπυρίδων Τρικούπης κατέλιπε δύο τέκνα, κληρονόμους τοῦ ἐνδόξου ὀνόματος καὶ τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ τὸν Χαρίλαον καὶ τὴν Σοφίαν.

Καὶ ὁ μὲν κ. Χαρίλαος Τρικούπης (σκιαγραφίαν τοῦ ὁποίου ἐγράψαμεν εἰς τὸ παρελθόν ἔτος) ἀντικατέστησεν ἤδη τὸν ἔνδοξον αὐτοῦ πατέρα εἰς τὴν πολιτικὴν περιωπὴν καὶ δόξαν. Ἐξοχος καὶ οὔτις· καὶ μεγαλοεργὸς νοῦς, ἀνῆλθεν ἐπανειλημμένως εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ πρωθυπουργοῦ, εἰς ὃ καὶ νῦν διατελεῖ, διὰ μεγίστης κοινοβουλευτικῆς ἰσχύος καὶ πολιτικῆς ἐπιρροῆς. Εἶνε ὁμοίως ὡς ὁ πατὴρ τοῦ ἔξοχος πολιτικός ῥήτωρ, πολυμαθὴς καὶ σταθερῶν ἀρχῶν καὶ φρονημάτων ὑψηλῶν. Ἀνεμόρρωτε διὰ νομοθετικῶν μεταρρυθμίσεων καὶ μεγάλων κοινωφελῶν ἔργων τὸν τόπον καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ ἐστερέωσεν. Ἄγγλος καὶ αὐτὸς εἰς τὰς ἀρχάς του, ἀπολαύει μεγάλης τιμῆς καὶ παρὰ τῆς ξένους ἔθνεσι, καὶ εἶνε ὁ μόνος πολιτικός ἀνὴρ, εἰς ὃν μετὰ πεποιθήσεως δύναται τὸ Ἔθνος ν' ἀτενίσῃ καὶ στηριχθῆ. Ὄντως ὁ υἱὸς Τρικούπης ἐβάδισεν ἐραμίλλως ἐπὶ τὰ ἔγνη τοῦ μεγάλου πατρὸς του.

Ἡ δὲ Κυρία Σοφία Τρικούπη εἶνε μία τῶν περιφανεστέρων δεσποινίδων τῆς Ἑλλάδος, διακρινομένη ἐν τοῖς ὑψηλοῖς κύκλοις τῆς κοινωνίας οὐ μόνον ἐπὶ ἀβροτάτῃ καὶ εὐγενεστάτῃ ἀνατροφῇ καὶ συμπεριφορᾷ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐξόχῳ πνεύματι καὶ μορφῶσει σπανία, καὶ ἀπειροῖς ἀρεταῖς, δι' ὧν διαλάμπει πανταχοῦ καὶ πάντοτε καὶ ἐπιβάλλει εἰς πάντας τοὺς γνωρίζοντας αὐτὴν τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸν θαυμασμὸν ἀπεριόριστον.

Ἄριστα τέκνα ἀρίστου πατρὸς συνεχίζουσι τὴν ὑψηλὴν ἐκείνου φήμην καὶ δόξαν ἐν τῇ συγχρόνῳ γενεᾷ.

Ὁ ἱστορικός, ὅστις θὰ συγγράψῃ τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τῆς νέας Ἑλλάδος, χρυσᾶς θ' ἀφιερῶσθαι σελίδας διὰ τὴν βιογραφίαν τοῦ αἰοδίδμου Σπυρίδωνος Τρικοῦπη, οὗ ἡμεῖς σήμερον ἀμυδρὰν ἐπεχειρίσαμεν σκιαγραφίαν.

Ὁ βίος τοῦ Σπυρίδωνος Τρικοῦπη συνδεδεμένος ἀναποσπάστως μετὰ τοῦ πολιτικοῦ βίου τῆς νέας Ἑλλάδος, ὀγκώδη θ' ἀπαρτίσῃ καὶ λαμπρὰν ἱστορίαν πρὸς διδασκαλίαν καὶ παραδειγματισμὸν τῶν μεταγενεστέρων.

Περαινομεν δὲ τὴν σκιαγραφίαν ταύτην μὲ τὸ προοίμιον τοῦ μεγαλοπρεποῦς λόγου, ὃν ἐξεφώνησεν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ μεγάλου ἀνδρός, κηδευθέντος, ὁ αἰοίδιμος Ἀλέξανδρος Κουμουνοδούρος.

« Ἀποκαλύψατε τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τοῦ μεγάλου νεκροῦ! εἶνε ὁ νεκρὸς ἐνὸς τῶν ἱερῶν λειψάνων τῆς μεγάλης γενεᾶς τοῦ ἀγῶνος. Εὐλογήσατε τὴν ὁδόν, ἣ ὅποια τὸν φέρει σήμερον πρὸς τὴν χορείαν τῶν μεγάλων συναδέλφων του. Ὅποια ἀντίθεσις! Ἐδῶ, πλησίον τῶν Ἀθηνῶν, τῆς νῦν μικρολόγου ταύτης πόλεως τῶν ζώντων, ἐγείρεται ἡ νεκρόπολις τῶν μεγάλων νεκρῶν. Ἐδῶ ἀναμνήσεις μεγάλαι· ἐκεῖ ὑπολογισμοὶ ἐγωϊστικοί. Εἰρωνία οἰκτρὰ! Ἄλλ' οἱ μεγάλοι ἄνδρες, οἱ ἔκτακτοι καιροὶ, εἴτε οἱ μὲν γενῶσι τοὺς δὲ, εἴτε οὗτοι πλάττουσιν ἐκείνους, εἶνε φαινόμενα σπάνια, μετέωρα, τὰ ὅποια κατὰ διαστήματα ἀναφαίνονται εἰς τὸν ὀρίζοντα.

Τοιαύτη εἶνε ἡ τύχη τῆς ἀνθρωπότητος! »

Νοέμβριος 1884

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΑΡΣΕΝΗΣ.

ΤΗ: ΚΥΡΙΑ: ΖΩΗ: Ε. ΒΑΛΤΑΤΖΗ:

Πλειάδος αἰθερίας καλὸς μέσος ἴσταται ἀστήρ,
 Ἀτλαγενῶν τεκνῶν ἑπταρχοῦς ὁμάδος.
 Πλειάδος ἀνδρομέης Ζωὴ μέση ἴσταται ἀδελφῶν,
 Ἑπταχόρου γενέθλης εὐγενέων τοκεῶν.
 Πληγῆς αἰθερὴ κοσμεῖ πόλον ἀστερόεντα,
 Βύζαντος δὲ πόλι, καὶ γένος ἡ χθονίη.
 Ζωὴν δ' ἀμψὶς ἔχοντες ὁμαίμονες ἀμραγαπῶσι·
 Μοῦσαι δ' αἰνοῦσιν, πᾶσιν ἀγαλλόμεναι.
 Χαίρει φίλη κούρη, καλὸν οὔνομα· τῷ δὲ κεκλήθη
 καὶ μήτηρ ζώντων· γράμμα τὸ θεῖον ἔφη.

Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ
 Ὁ ἐξ Οἰκονόμων.

(Ἀνέκδοτον).